

“Burgerparticipatie is zowel een traject als een bestemming”

Gids voor burgerparticipatie

En als we nu eens burgerparticipatie toevoegen aan onze gemeentelijke projecten?

Anderlecht

10
70
♥

Burgerparticipatie is alomtegenwoordig!

*Het komt voor op initiatief van verenigingen, als onderdeel van politieke programma's en gemeentediensten, verplicht in stadsontwikkelingsplannen of grote richtplannen, gevraagd op het hoogste niveau van het openbaar bestuur.**

De 7 stappen in deze gids helpen u bij het :

INZIEN dat burgerparticipatie **perfect past** in projecten zoals het opstellen van een strategisch plan, budgetbeheer, de invoering van een gezamenlijk bestuur, de oprichting van lokale infrastructuren, de ondersteuning van een vereniging, de aansturing van een netwerk, stadsvernieuwing, een duurzaam wijkcontract,...

En in een ruimer kader alles wat met samenleven te maken heeft, ongeacht het thema (ontwikkeling van de openbare ruimte, biodiversiteit, gender, beheer van overheidsgeld, mobiliteit, economie, afvalbeleid, enz.)

BEGRIJPEN wat men werkelijk van burgerparticipatie kan verwachten. Ontdekken wat de voordelen van burgerparticipatie zijn in uw projecten.

RESPECTEREN van **de voorwaarden** voor een authentieke, ethische en nuttige participatie.

IDENTIFICEREN van **de valkuilen**.

OPZETTEN van een participatietraject binnen uw projecten.

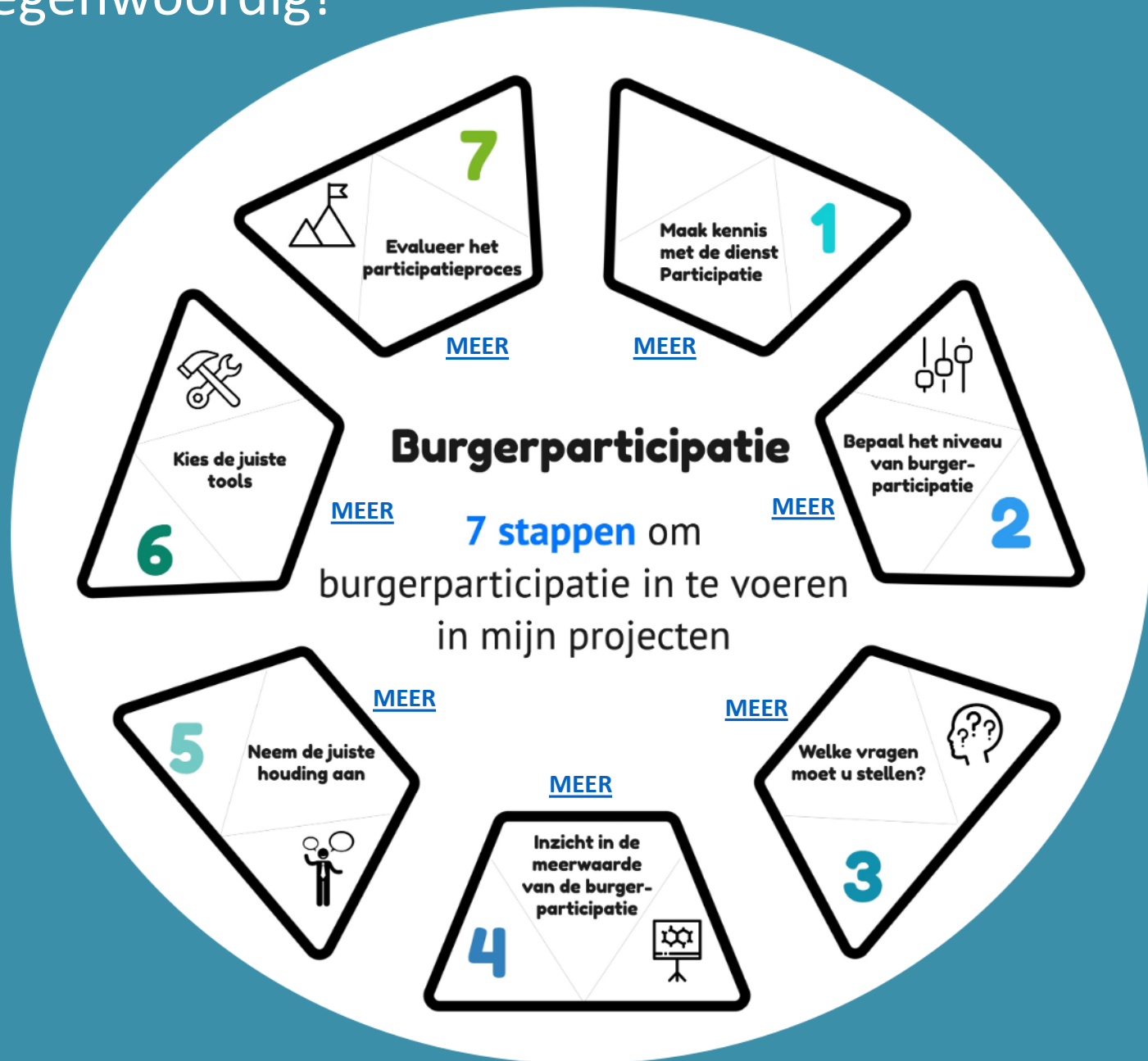
Deze gids is het resultaat van de begeleiding, door [21 Solutions](#) en Conscious partner, van de dienst Participatie van de gemeente Anderlecht om zijn bestaansreden en missies te herdefiniëren en bepalen. Het werd mede geschreven tijdens zes workshops waaraan Isabelle de Cannière, Samantha Deblomme, Christophe Bourgois, Corrinne Denecker, Camille Dierick, Aurore Moerman, Elise Ryvers en Hanan Baccouche deelnamen. Bedankt aan iedereen voor de deelname en het actief luisteren tijdens deze schitterende samenwerking. Dank ook voor het feit dat jullie burgerparticipatie centraal stellen in jullie projecten.

* Brondocument : « Le livre blanc de la participation citoyenne » [21 solutions](#), juli 2019

Burgerparticipatie is alomtegenwoordig!

Deze gids hoeft u niet van voor naar achter te lezen. Het is een intuïtief document dat u kan gebruiken in functie van uw project.

Klik op **MEER** in de afbeelding om rechtstreeks naar de specifieke stappen te gaan en klik vervolgens onderaan elke pagina op het wielje om terug te keren naar deze pagina.

1. Maak kennis met de dienst Participatie

Sinds 2008 fungeren wij als schakel tussen het bestuur en de burgers door burgerparticipatie binnen de gemeente aan te moedigen.

1. Maak kennis met de dienst Participatie

Wanneer de dienst Participatie contacteren?

Zo vroeg mogelijk bij de start van een project:

- ten behoeve van de planning van de dienst Participatie
- om de samenhang en verbanden tussen projecten te waarborgen en te versterken
- om de actoren van het participatieproject niet te overbelasten
- om samen na te denken over een doeltreffende communicatie over de participatieprocessen

Wat kan de dienst Participatie bieden?

- Antwoorden bieden op de volgende vragen:
 - Wordt de participatie op het juiste moment voorgesteld?
 - Is uw methode aangepast aan uw project?
 - Moet er een beroep worden gedaan op een derde partij?
 - Welke actoren moeten worden gemobiliseerd en hoe?
 - Hoe communiceren?
- Advies geven over de keuze van de te gebruiken tools en methodes
- Methodologische begeleiding
- Bekendmaking van het project via haar eigen kanalen: website Participatiehuis, verspreiding via mailinglijsten, enz.
- Eén aanspreekpunt voor de wijkcomités
- Ondersteuning aan de dienst die het project opvolgt en die belast blijft met het terreinonderzoek, de verspreiding van de vragenlijsten, het beheer van de inschrijvingen, enz. Deze dienst kiest het participatieniveau en de tools in functie van de beschikbare middelen. Deze dienst blijft de eindverantwoordelijke van het project.

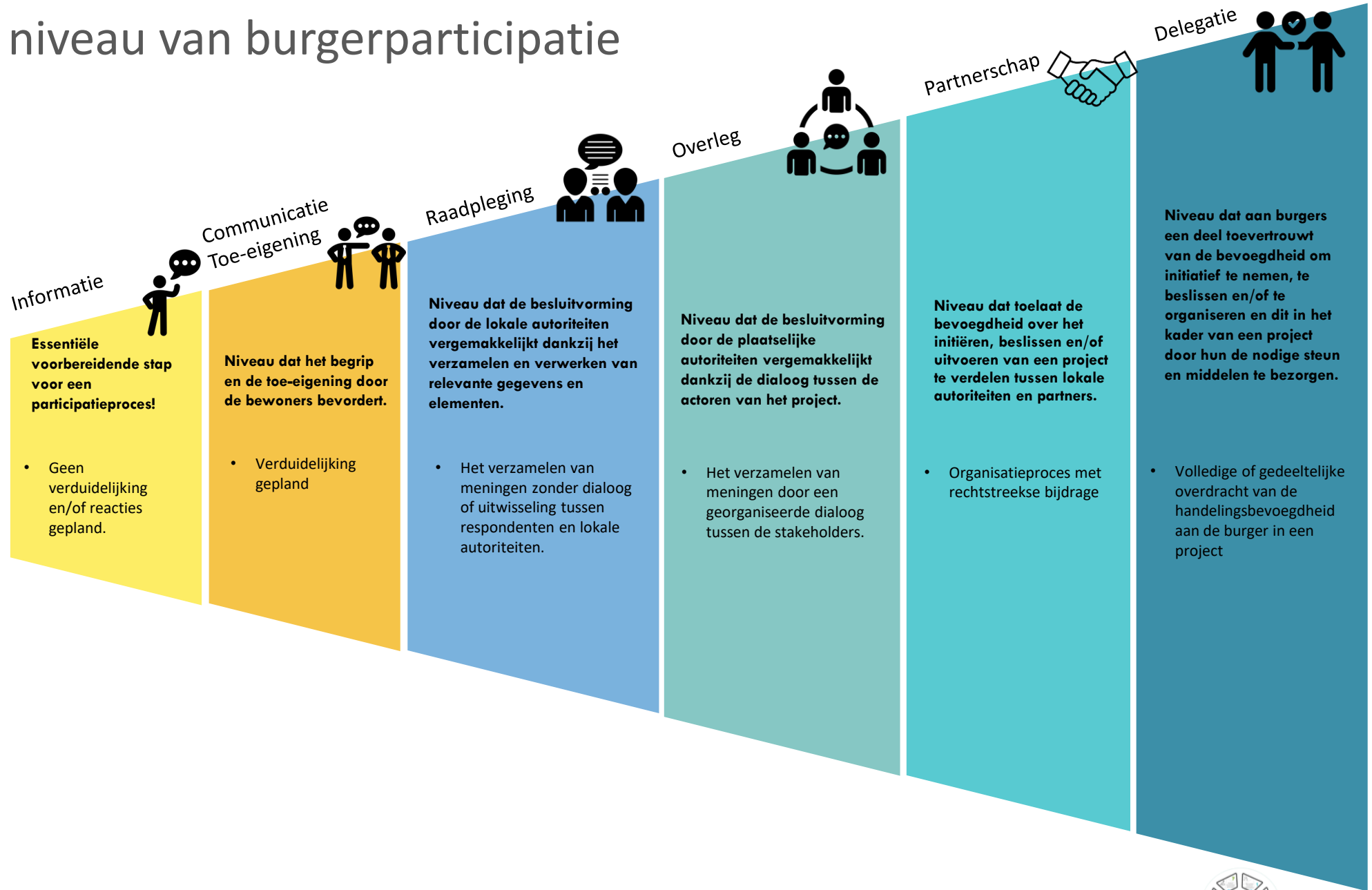
2. Bepaal het niveau van burgerparticipatie

Het niveau en de reikwijdte van de burgerparticipatie hangen af van de doelstellingen van de opdrachtgever.

Waarom willen wij een participatief proces in het project invoeren?

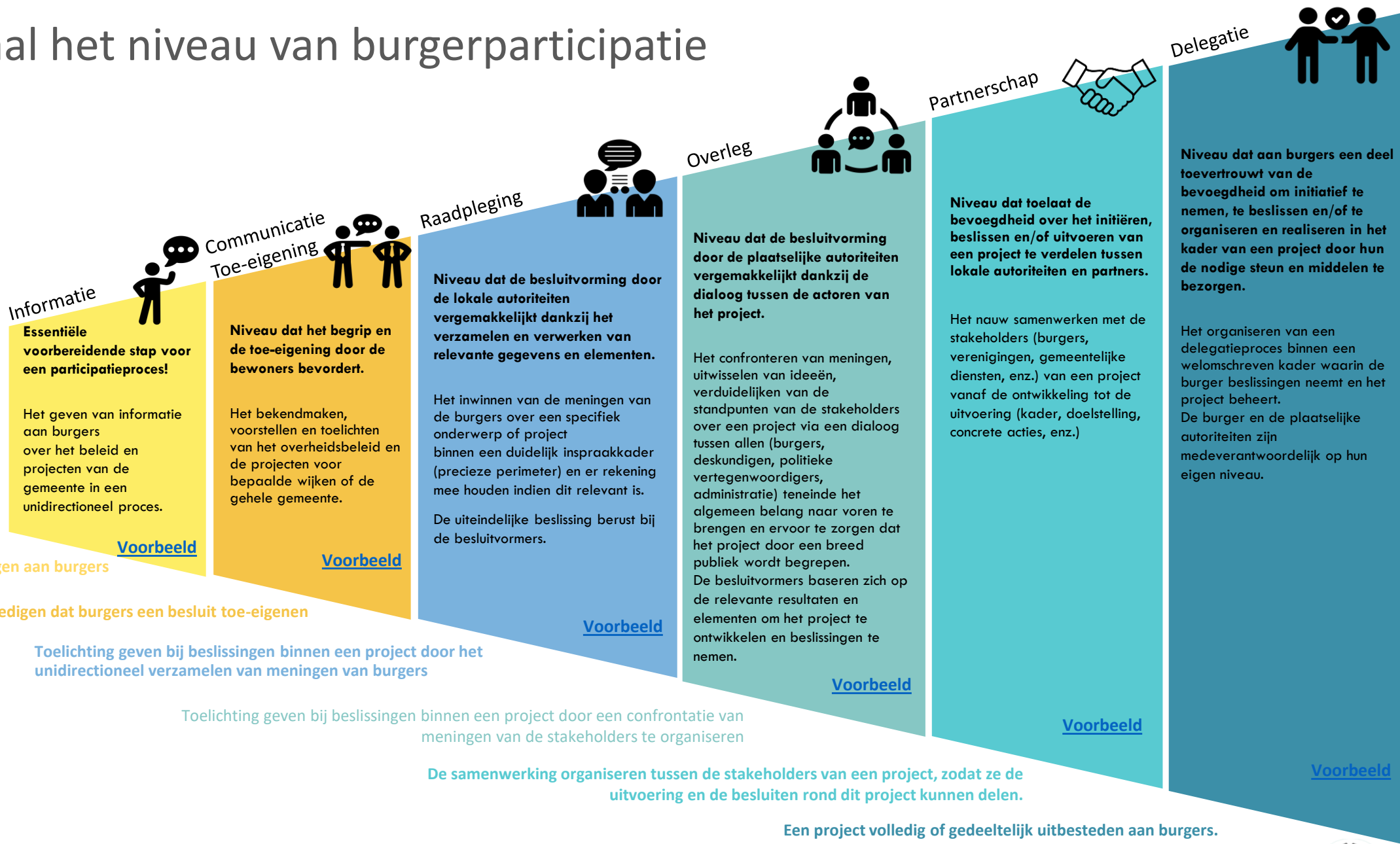
Alvorens het juiste niveau van burgerparticipatie te bepalen, is het essentieel de **intentie te verduidelijken**.

Deze denkoefening zou idealiter moeten plaatsvinden tijdens het samenstellen van het projectdossier, bij het bepalen van de verschillende communicatie- en participatiedoelstellingen van het project.

2. Bepaal het niveau van burgerparticipatie

Klik op **VOORBEELD** voor concrete voorbeelden.

[Keer terug naar](#)

3. Welke vragen moet u stellen?

Naast het bepalen van het juiste niveau van burgerparticipatie voor het project, is het van fundamenteel belang een transversaliteit binnen de gemeentediensten tot stand te brengen, gebaseerd op een werkelijke complementariteit, en te zorgen voor een duidelijk kader voor de burgerparticipatie en een lijst van stakeholders.

1°

Bepaal het participatieniveau in relatie tot de context van het project

[Meer](#)

2°

Identificeer de stakeholders en pas indien nodig het participatieniveau aan

[Meer](#)

3°

Zorg voor een duidelijk kader voor de burgerparticipatie

[Meer](#)

4°

Enkele laatste aandachtspunten

[Meer](#)

[Keer terug naar](#)

1°

Bepaal het participatieniveau in relatie tot de context van het project

Welke meerwaarde willen we door de burgerparticipatie bereiken?

- Geïnformeerde burgers?
- Een betere sociale cohesie?
- Inzichten?
- Steun?
- Inbreng?
- Toe-eigening?
- Initiatieven?

Is burgerparticipatie vanaf bij het begin in het project geïntegreerd?*

Door participatie te beschouwen als een proces dat "los" staat van de omschrijving of uitvoering van het project verliest het veel van zijn belang en geeft het de indruk een "projectvertrager" te zijn.

Door het in een zeer vroeg stadium in de omschrijving van het project te integreren kan het:

- De realiteit op het terrein integreren
- De toe-eigening door iedereen bevorderen
- Op constructieve wijze de verschillende standpunten belichten
- Finaal tot passende oplossingen leiden
- Een vertrouwensklimaat creëren voor de toekomst

Wat is de specifieke context van het project?*

(politieke, sociale, economische of stedenbouwkundige context...)

We starten nooit van een wit blad!

- Wat zijn de specifieke kenmerken van het project, het gebied, de stakeholders?
- Zijn er precedents geweest die hun sporen hebben nagelaten in de hoofden van de mensen?
- Wat zijn de elementen die het goede verloop van het proces kunnen verhinderen?

Door het bestaande kader te beschrijven verzilveren we niet enkel onze successen, maar vermijden we ook onaangename verrassingen.

Wat zijn de beperkingen in tijd?*

Participatie vergt sowieso veel tijd:

- Zorg voor communicatie rond het project
- Mobiliseer de deelnemers
- Zorg voor het uitwisselen van ideeën
- Creëer een klimaat van vertrouwen tussen alle stakeholders
- Integreer de bijdragen, leg beslissingen uit...

Alle beperkingen in tijd moeten dus duidelijk op tafel gelegd worden om een passende strategie te kunnen ontwikkelen, waarbij men waakzaam moet zijn om het enthousiasme van de deelnemers niet uit te putten.

2°

Identificeer de stakeholders en pas indien nodig het participatieniveau aan

- Welke burgers en plaatselijke stakeholders moeten worden geïnformeerd en wanneer?
- Welke burgers en plaatselijke stakeholders moeten worden gemobiliseerd voor de representativiteit en de relevantie van de debatten?
- Welke burgers en plaatselijke stakeholders komen rechtstreeks in aanraking met het project en moeten bij de dialoog of de raadpleging worden betrokken?
- Welke interne en externe stakeholders moeten worden betrokken om de relevantie van de debatten te bevorderen?

Het opzetten van een dialoog met alle stakeholders betekent:

bundeling van de kennis op het terrein | delen van knelpunten | kruisbestuiving van de standpunten | wederzijds begrip bevorderen | **zich de middelen verschaffen** om vernieuwende en gezamenlijke oplossingen te vinden | **het erkennen** van partners voor hun expertise | **het bevorderen** van de reflectie

Het vastleggen van de actoren/burgers die moeten worden geïnformeerd, gemobiliseerd en aangesproken is een **cruciale stap** in de ontwikkeling van een participatief proces: uitnodigen, de stakeholders laten deelnemen en de lokale actoren betrekken.

Het scala van tools om personen bij elkaar te brengen is breed: het maken van affiches, het werven van vrijwilligers, een speakers corner, aanwezigheid op het terrein of het benaderen van de plaatselijke pers. Het is essentieel om daarvoor tijd en budget uit te trekken.

3°

Zorg voor een duidelijk kader voor de burgerparticipatie

Controleer voorafgaand aan het project met alle stakeholders of het **kader voor burgerparticipatie voor iedereen duidelijk omschreven is**. Iedereen moet het eens zijn over wat al dan niet met de burgers zal worden besproken en wat kan evolueren door de realiteit op het terrein.

- Welke aspecten en elementen van het project kunnen in het kader van de burgerparticipatie worden besproken?
- Wat wordt van het participatief proces verwacht?
- Wat houdt de participatie eigenlijk in?
- Wie leidt?
- Wie beslist wat en wanneer?
- Wat verwachten we van de deelnemers?

Al deze **elementen moeten van tevoren worden bepaald en gecommuniceerd**, want door tijd, energie en ideeën te vragen aan de deelnemers, zijn de organisatoren verplicht deze spelregels te vermelden en te respecteren, en moeten ze duidelijk en transparant zijn.

Een duidelijk kader voor burgerparticipatie is **essentieel voor de relevantie van het proces** en voor het wederzijds vertrouwen dat tot stand moet worden gebracht.

4°

Enkele laatste aandachtspunten

Hoe meer elementen aan de inspraak van de burgers moeten worden voorgelegd, hoe belangrijker het is de dienst Participatie van de gemeente te contacteren. Op die manier kunnen ze de transversale elementen van uw project belichten. Hun expertise kan u ook helpen bij het beantwoorden van de volgende niet onbelangrijke vragen:

Wordt de participatie op het juiste moment voorgesteld?

Het is moeilijk om de medewerking te verkrijgen van ouders wanneer kinderen van school moeten gehaald worden, van werknemers midden op de dag, van winkeliers tijdens de solden of van elke deelnemer die twee dagen van tevoren wordt verwittigd,...

De participatie komt altijd bovenop het dagelijkse leven. U moet het proces dus alle kansen geven en **de participatiemomenten plannen op de juiste dag, op het juiste tijdstip, op de juiste plaats, in overeenstemming met de doelgroep.**

Laat uw methode evolutie toe?

Animatietechnieken en -methoden maken het mogelijk uitwisselingen te organiseren en resultaten te boeken. Het is essentieel dat **het proces op een flexibele en wendbare manier verloopt**, zodat het kan worden aangepast aan externe beperkingen (bijvoorbeeld een weigering in het kader van een bouwvergunning of een administratieve vertraging) en aan de verwachtingen of vragen en opmerkingen van de deelnemers.

Het is ook belangrijk om tijdens het proces **tijd uit te trekken voor coördinatie en analyse.**

Is het nodig een beroep te doen op een externe facilitator?

Men kan niet tegelijk rechter en partij zijn: door een beroep te doen op een onafhankelijke facilitator kan men niet alleen profiteren van een externe kijk op de zaken en een stap terug zetten, maar ook een veilig, neutraal en welwillend kader tot stand brengen, zodat de oplossingen die naar voren komen werkelijk collectief genomen worden.

Als bewaker van het verloop zorgt de facilitator er ook voor dat alle deelnemers de kans krijgen **zich vrij uit te drukken.**

Doe een beroep op de dienst Participatie !

4. Inzicht in de meerwaarde van de burgerparticipatie

Burgerparticipatie is de pijler van een levende democratie en burgers eisen steeds vaker dat zij bij de bepaling van projecten worden betrokken.

VOOR HET PROJECT

- De verschillende stakeholders identificeren en mobiliseren
- Het begrip en de positieve toe-eigening van het project bevorderen
- De kwaliteit van het project verhogen door de integratie van meerdere expertises (technisch en wetenschappelijk, maar ook sociaal, via gebruikers, enz.)
- Een constructieve confrontatie tussen de verschillende standpunten mogelijk maken en in het gemeenschappelijk belang innovatieve oplossingen vinden

VOOR DE STAKEHOLDERS/BURGERS

- Betrokken zijn bij het beheer van het grondgebied
- Geïnformeerd, opgeleid, geconfronteerd worden met andere standpunten
- Zelfstandig zijn en kunnen deelnemen aan collectieve acties om concreet iets te doen voor zijn of haar leef- en/of werkomgeving
- De kennis rond het lokale netwerk verbreden

VOOR DE OVERHEID

- Luisteren naar alle meningen, niet alleen die van de tegenstanders
- Zorgen voor een betere kennis van het terrein, de bronnen en de bestaande netwerken
- Een band ontwikkelen met het terrein en burgerinitiatieven bevorderen
- Hulp bij het nemen van beslissingen door het algemeen belang volledig te integreren
- Projecten opzetten die aan reële behoeften beantwoorden
- De individuele en collectieve expertise van elke stakeholder respecteren
- Een samenwerkingscultuur creëren met meerdere stakeholders
- Een vertrouwensband tussen burgers, de verkozen politici en de administratie tot stand brengen
- De engagementen inzake duurzame ontwikkeling concreet maken

5. Neem de juiste houding aan

Een echte participatieve aanpak is ook een houding en een engagement!

Het beperkt zich niet tot een goede doelstelling, een toolbox en een goede planning.

1. WEES TRANSPARANT

Participatie wordt niet opgelegd, het is een voorstel. Een participatieve aanpak moet voortdurend zijn authenticiteit en doeltreffendheid bewijzen. Transparant zijn betekent duidelijk delen wat er op het spel staat, de methodes, de beperkingen, de resultaten van het proces... en zelfs de onvermijdelijke onvoorziene elementen!

2. ERKEN MEERDERE EXPERTISES

Wetenschappelijke, technische, sociale, politieke kennis... Een participatieve aanpak houdt in dat de expertise van elke stakeholder wordt erkend en dat burgers echte partners bij de besluitvorming worden.

3. WEES PEDAGOGISCH

Niet alle stakeholders hebben dezelfde soort expertise, dezelfde taal, dezelfde vertrouwdheid met de problematiek: dit is zelfs wat het proces rijk maakt! De verstrekte informatie moet daarom volledig, eenvoudig en leesbaar zijn, gebruikmakend van verschillende soorten dragers en uitingsvormen, zodat iedereen ze kan begrijpen.

4. WEES NIET BANG VOOR CONFLICTEN

Participeren is niet noodzakelijk gericht op een consensus en afwijkende standpunten moeten worden beschouwd als een bron van verbetering voor het project. Daarom is het nodig open debatten te aanvaarden waarin iedereen vrij zijn mening kan geven, met respect voor anderen en de wet.

5. Neem de juiste houding aan

5. BEVORDER DIVERSITEIT

Sommige groepen vinden het moeilijk om deel te nemen. Streven naar diversiteit betekent de nodige middelen uittrekken, de tijd nemen om een groot aantal mensen te mobiliseren en gunstige voorwaarden voor hun deelname creëren.

6. VERSTERK HET VERTROUWEN

Participeren is in de eerste plaats een kwestie van individuen ontmoeten, uitwisselen en samenwerken. Vertrouwen ontstaat geleidelijk en het vergt tijd om elkaar te leren kennen.

7. INFORMEER REGELMATIG

Als gevolg van de administratieve procedures kan er veel tijd verstrijken tussen de participatiefasen, de besluiten en de uitvoering van projecten. Deze vertraging ontmoedigt de deelnemers vaak en ondermijnt de geloofwaardigheid van de participatieprocessen. Regelmatig informatie geven is absoluut noodzakelijk. De mobilisatie van de burgers kan worden gehandhaafd door aan verschillende projecten tegelijk en met verschillende deadlines te werken.

8. VERSTERK DE COHERENTIE

Mobiliteit, groene ruimten, sociale cohesie, veiligheid... Elk gebied is het toneel van talrijke projecten die een beroep kunnen doen op burgerparticipatie. De participatiedynamiek is meer dan een momentum en moet erop gericht zijn de coherentie tussen de verschillende projecten in eenzelfde gebied te versterken.

9. BELOON EN ONDERSTEUN ENGAGEMENT

De betrokken burgers geven hun tijd. Daarom moet de toegang tot diensten (kinderopvang, enz.) worden vergemakkelijkt, maar moet de tijd ook worden beloond, te beginnen met een warm en vriendelijk onthaal (een drankje of een maaltijd), eventueel aangevuld met andere stimuli of compensaties bij regelmatige mobilisatie.

6. Kies de juiste tools voor een gezamenlijke reflectie

Een constructieve dialoog en een aangename sfeer: twee essentiële elementen voor een geslaagd burgerparticipatieproces! Er zijn verschillende methoden en technieken om de inspraak van alle stakeholders te vergemakkelijken maar er is geen kant-en-klaar recept!

Sleutelbegrippen zijn: gezamenlijke keuzes, aangepaste methoden aan de context en aan het publiek en afwisselende benaderingen om reflectie en creativiteit te voeden.

WORLD CAFÉ

DUUR: 2-3 UUR TOT ½ DAG
DEELNEMERS: +/- 10 TOT 50

Een proces dat de sfeer van een café nabootst waarin de deelnemers in kleine groepen rond verschillende tafels over een kwestie of onderwerp debatteren om een constructieve dialoog en het delen van kennis en ideeën te vergemakkelijken.

Bijzonder geschikt om de **collectieve wijsheid** van een groep naar boven te halen.

Een voorbeeld van de methode [hier](#) (in het Frans)

FISHBOWL

DUUR: 1 TOT 2 UUR
DEELNEMERS: +/- 10 TOT 30

Een debattechniek waarbij de deelnemers **de richting van het debat kunnen kiezen**. De spreker wordt in het midden van een cirkel geplaatst met een lege stoel, en de deelnemers zitten eromheen in een kring van stoelen en nemen een luisterhouding aan.

Wie dat wil, gaat om beurten op de vrijgekomen stoel zitten en neemt deel aan het gesprek. De stoel wordt dan vrijgemaakt en het gesprek wordt voortgezet door een nieuwkomer.

Bijzonder geschikt om **iedereen te laten meeluisteren in een debat**.

Een voorbeeld van de methode [hier](#) (in het Frans)

MAP-IT

DUUR: VAN EEN ½ DAG TOT MEERDERE WEKEN
DEELNEMERS: +/- 10 TOT 100

Een gemeenschappelijke voorstelling van de ruimte door didactische en gedeelde methoden, ze stelt niet-deskundigen **in staat de multifunctionaliteit van de ruimte beter te begrijpen** en voorstellen uit te werken voor verbeteringen, aanpassingen, verlangens en dromen.

Kan worden aangepast aan elk soort publiek (kinderen, tieners, kansarmen of analfabeten, enz.).

(<http://www.map-it.be/>)

DE ZES DENKHOEDEN

DUUR: +/- 2 UUR

Een methode van creativiteit en collectieve analyse gericht op het zoeken naar oplossingen, door achtereenvolgens verschillende houdingen aan te nemen, elk vertegenwoordigd door een gekleurde hoed die een manier van denken symboliseert.

Biedt de mogelijkheid een situatie vanuit verschillende invalshoeken te bekijken en een veelheid van standpunten te integreren bij het bestuderen van een probleem.

Een voorbeeld van de methode [hier](#) (in het Frans)

ONLINE PARTICIPATIE-PLATFORMEN

DUUR: ENKELE WEKEN/MAANDEN
DEELNEMERS: GROOT AANTAL

Digitale tools die de mogelijkheid bieden ideeën aan te dragen, op voorstellen te stemmen, enz.

Civic Tech maakt het mogelijk een **breed publiek te bereiken en is een aanvulling op, maar geen vervanging van fysieke deelname**.

VERKENNINGSWANDELING OF TERREINBEZOEK

DUUR: 2 UUR TOT ½ DAG
DEELNEMERS: +/- 8 TOT 15

Een wandeling door een gebied waarbij de deelnemers verdeeld in thematische subgroepen, worden gevraagd een **fotoreportage te maken waarin de sterke en zwakke punten per thema worden belicht**.

Hun observaties worden vervolgens op een **kaart** weergegeven en met de foto's geïllustreerd.

De methode kan worden toegepast op burgers in hun wijk, maar ook op een ecoteam op de werkplek.

MAAR OOK... een gezamenlijk onderzoek, een open forum, een participatief budget, een burgerpanel, storytelling, een stemmingskaart...

En vele tools aangepast of gecreëerd op maat van de behoeften van de missie!

Wees creatief, doe een beroep op de stakeholders van het project voor het evalueren en aanpassen van de relevante tools om uw doelstellingen te bereiken.

7. Evalueer het participatieproces

Evaluatiefiche

De dienst Participatie is geïnteresseerd in uw feedback zodra u een participatieproces hebt uitgevoerd. Hier is een voorbeeld van een evaluatiedocument dat u als leidraad kunt gebruiken.

- Projectverantwoordelijke dienst:
- Naam van het project:
- Betrokken gebied:
- Hebt u de doelgroep bereikt?
JA/NEE - Indien nee, waarom niet? (verklaar)
- Hebt u het gewenste participatieniveau bereikt? *JA/NEE - Indien nee, waarom niet? (verklaar)*
- Welke meerwaarde had de burgerparticipatie voor uw project?
- Welke hindernissen bent u tegengekomen bij de uitvoering van uw project?
- Wat zijn de sterke punten van uw project?
- Andere opmerkingen...

Als u dit evaluatieformulier kopieert/plakt en invult, kan de dienst Participatie de cultuur van burgerparticipatie binnen onze administratie vergroten.

Gelieve uw evaluatie te sturen naar de dienst Participatie
Wayezstraat 94,
participatie@anderlecht.brussels
Tel 02 555 22 71 of 72
of 73

[Keer terug naar](#)

Inspirerende voorbeelden uit Anderlecht:

Op de volgende pagina's vindt u enkele voorbeelden van participatieve projecten, uitgevoerd op verschillende niveaus door de gemeentediensten van Anderlecht.

Neem contact op met de in het voorbeeld genoemde dienst om meer te weten te komen, ideeën en ervaringen uit te wisselen, of om te leren van de goede praktijken van uw collega's.

NIVEAU Informatie

Anderlecht Contact

Dienst

Communicatie

Context

Maandelijks gemeentekrant in Anderlecht (11 publicaties/jaar, 48.000 exemplaren)

Contactpersoon

Séverine Buyse (dienst Communicatie, T: 02 558 08 16)

Sleutels tot succes

- Toegankelijkheid: het belandt rechtstreeks in de brievenbussen van de bewoners, geen smartphone of computer nodig
- Samenwerking van alle diensten voor de inhoud van de gemeentekrant

Hindernissen

- Moeilijk om in een beperkte ruimte verslag uit te brengen over al het nieuws uit de gemeente
- Moeilijk om naar andere media te verwijzen voor meer informatie over een project. Wanneer de contactgegevens van de dienst worden vermeld, kan soms worden overgegaan van informatie tot communicatie

[Link naar het magazine Anderlecht Contact](#)

Intentie & modus operandi

- ⇒ Burgers informatie bezorgen
- ⇒ Geen verduidelijking gepland

Informatie

Essentiële voorbereidende stap voor een participatieproces!

Het geven van informatie aan burgers over het beleid en de projecten van de gemeente in een unidirectioneel proces.

[Keer terug naar](#)

[Keer terug naar](#)

NIVEAU Communicatie – Toe-eigening

Algemene vergadering van het Duurzaam Wijkcontract (DWC) Peterbos, 2019-2024

Dienst

Stadsrenovatie

Context

Informatievergaderingen, die gemiddeld twee keer per jaar plaatsvinden, stellen de voortgang van het DWC voor en bieden de mogelijkheid aan inwoners om gehoord te worden

Contactpersonen

Maria Christodoulou (dienst Stadsrenovatie, T: 0498 58 88 50)

Aline Goethals (dienst Stadsrenovatie, T: 02 558 09 30)

Sleutels tot succes

- Dynamische en korte presentatie van projecten, van de actualiteit
- Voldoende ruimte voor vragen/antwoorden en meningen van deelnemers
- Vernieuwend format (tentoonstelling, buurtfeest, projectmarkt, enz.)

Hindernissen

- Mobilisatie van de inwoners tijdens het hele DWC-proces: weinig concreets tijdens de diagnosefase
- Techniciteit van sommige onderwerpen/van sommige sprekers
- Uitnodiging van de gemeente: verwachtingen van de deelnemers komen niet altijd overeen met de inhoud van de presentatie.

[Link naar het DWC Peterbos](#)

Communicatie
Toe-eigening

duurzaam wijkcontract PETERBOS
13 JUNI-JUNI 18:30
SALLE AGORA ZAAL - PETERBOS 17A

Votre quartier va changer!
Venez découvrir comment.

Uw wijk zal veranderen!
Kom en ontdek hoe.

Invitation -> Assemblée générale de quartier
Uitnodiging -> Algemene wijkvergadering

Niveau dat het begrip en de toe-eigening door de bewoners bevordert.

Het bekendmaken, presenteren en toelichten van het beleid en de projecten van de overheid voor bepaalde wijken of de gehele gemeente.

Intentie & modus operandi

- ⇒ Aanmoedigen dat de burger een besluit zich toe-eigent
- ⇒ Verduidelijking gepland

[Keer terug naar](#)

[Keer terug naar](#)

NIVEAU Raadpleging

Go Wayez! 2019- bezig

Dienst

Mobiliteit

Context

MIVB-project in samenwerking met de gemeente

Contactpersoon

Samantha Deblomme (dienst Mobiliteit, T: 02 436 66 54)

Hanan Baccouche (dienst Participatie, T: 02 555 22 73)

Sleutels tot succes

- De MIVB deed een beroep op een extern studie bureau: tools en nieuwe methode
- Transversaliteit tussen gemeentediensten
- Samenwerking tussen gemeentediensten en externe actoren
- Didactische sensibiliseringstools
- Participatieve workshops op het terrein: dicht bij de burger
- Mix van burgers en handelaars

Hindernissen

- Zeer ingrijpende werf in een handelskern
- Zeer technisch onderwerp en technische beperkingen en daarom moeilijk uit te leggen

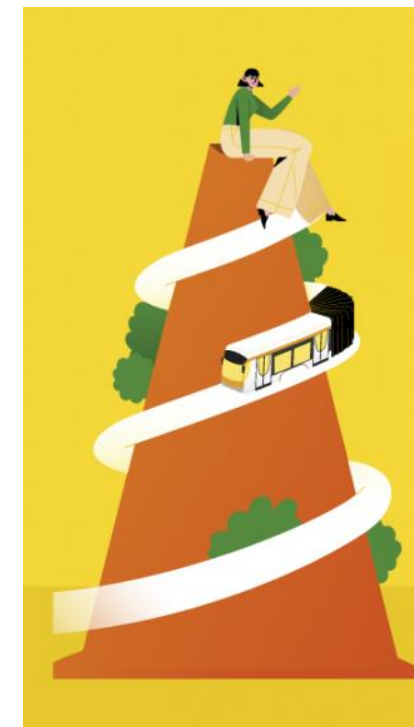
[Link naar de website van de gemeente](#) / [Link naar de website van de MIVB](#)

Tools => mix tussen [World café en Map-It](#)

Meer voorbeelden ▾

Raadpleging

Niveau dat de besluitvorming door de lokale autoriteiten vergemakkelijkt dankzij het verzamelen en verwerken van relevante gegevens en elementen.

Het inwinnen van de meningen van de burgers over een specifiek onderwerp of project binnen een duidelijk raadplegingskader (precieze perimeter) en er rekening mee houden indien dit relevant is.

De uiteindelijke beslissing berust bij de besluitvormers.

Intentie & modus operandi

- ⇒ Toelichting geven bij beslissingen binnen een project door het unidirectioneel verzamelen van meningen van burgers
- ⇒ Het verzamelen van meningen zonder dialoog of uitwisseling tussen respondenten en lokale autoriteiten

[Keer terug naar](#)

[Keer terug naar](#)

NIVEAU Raadpleging

Move Anderlecht (diagnose voorafgaand aan het Gemeentelijk Mobiliteitsplan), 2019-bezig

Dienst

Mobiliteit

Contactpersoon

Samantha Deblomme (dienst Mobiliteit, T: 02 436 66 54)

Hanan Baccouche (dienst Participatie, T: 02 555 22 73)

Sleutels tot succes

- De gemeente deed beroep op een extern studiebureau van experts in mobiliteit en communicatie (Tridée)
- Transversaliteit tussen gemeentediensten
- Didactische tools (kaarten)
- Participatieve workshops per wijk rond de kaarten
- Politieke wil en steun
- Het thema “mobiliteit” interesseert veel mensen, het thema is in de mode

Hindernissen

- Zeer strategisch mobiliteitsproject voor de hele gemeente (weinig concreet voor de burgers)
- Zeer technisch onderwerp en technische beperkingen en daarom moeilijk uit te leggen

[Link naar de website van de gemeente](#)

Tools => mix tussen [World café en Map-It](#)

(identificatie van mobiliteitsproblemen per type op de kaarten)

[Een ander voorbeeld](#)

Raadpleging

Niveau dat de besluitvorming door de lokale autoriteiten vergemakkelijkt dankzij het verzamelen en verwerken van relevante gegevens en elementen.

Het inwinnen van de meningen van de burgers over een specifiek onderwerp of project binnen een duidelijk raadplegingskader (precieze perimeter) en er rekening mee houden indien dit relevant is.

De uiteindelijke beslissing berust bij de besluitvormers.

Intentie & modus operandi

- ⇒ Toelichting geven bij beslissingen binnen een project door het unidirectioneel verzamelen van meningen van burgers
- ⇒ Het verzamelen van meningen zonder dialoog of uitwisseling tussen respondenten en lokale autoriteiten

[Keer terug naar](#)

[Keer terug naar](#)

NIVEAU Raadpleging

Wijkcommissies van het Duurzaam Wijkcontract (DWC)

Dienst

Stadsrenovatie

Context

Onder meer samengesteld uit vertegenwoordigers van inwoners, lokale verenigingen, sociale huisvestingsmaatschappijen (Comensia en Anderlechtse Haard), de gemeente en het Gewest. De wijkcommissie volgt de evolutie van het DWC meer van nabij en geeft zijn advies over de projecten van het DWC.

Contactpersoon

Karim Boulmaïz (dienst Stadsrenovatie, T: 02 558 09 26)

Sleutels tot succes

- Mix van deelnemers: institutioneel, verenigingen, inwoners,...
- De feitelijke leden + kandidaturen door bijvoorbeeld inwoners

Hindernissen

- Mobilisatie van de inwoners tijdens het hele DWC-proces: weinig concreets tijdens de diagnosefase
- Techniciteit van sommige onderwerpen / van sommige sprekers
- Uitnodiging van de gemeente: de verwachtingen van de deelnemende inwoners versus de inhoud van de presentatie
- De tijdelijkheid van de DWC laat niet altijd meer toe dan het indienen van adviezen over een project door inwoners

Raadpleging

Niveau dat de besluitvorming door de lokale autoriteiten vergemakkelijkt dankzij het verzamelen en verwerken van relevante gegevens en elementen.

Het inwinnen van de meningen van de burgers over een specifiek onderwerp of project binnen een duidelijk raadplegingskader (precieze perimeter) en er rekening mee houden indien dit relevant is.

De uiteindelijke beslissing berust bij de besluitvormers.

Intentie & modus operandi

- ⇒ Toelichting geven bij beslissingen binnen een project door het unidirectioneel verzamelen van meningen van burgers
- ⇒ Het verzamelen van meningen zonder dialoog of uitwisseling tussen respondenten en lokale autoriteiten

[Keer terug naar](#)

[Keer terug naar](#)

NIVEAU Overleg

Actieplan Agenda 21, 2010-2014

Dienst

Duurzame ontwikkeling

Context

Gemeentelijk project gefinancierd door Leefmilieu Brussel: opstellen van een concreet actieplan om de gemeente vooruit te helpen op de weg naar een duurzame ontwikkeling

Contactpersoon

Christophe Bourgois (dienst Duurzame ontwikkeling, T: 02 800 07 47)

Hanan Baccouche (dienst Participatie, T: 02 555 22 73)

Sleutels tot succes

- Samenwerking met een extern studie bureau, gespecialiseerd in participatie, om de procedure op te stellen en de vergaderingen te faciliteren (Trame)
- De burgervergaderingen begonnen met een interne temperatuurmeting waarbij de deelnemers hun problemen schriftelijk konden verwoorden, waardoor de debatten tijdens het vervolg van de ontmoeting constructiever verliepen
- Ontwikkeling van een barometer aan het einde van de vergadering om de relevantie van de bemiddelingsmethode te evalueren en deze te laten evolueren
- Goede coördinatie tussen de diensten Participatie en Duurzame ontwikkeling
- Vergaderingen rond vier thema's voor de diagnosefase (Milieu, Mobiliteit en grondgebied, Sociale samenhang en solidariteit en Lokale en duurzame economie)
- Aanwezigheid van gemeentediensten tijdens de burgerontmoetingen
- Burgerparticipatie tijdens de verschillende fasen van het project: diagnose, uitwerking van het actieplan en evaluatie
- De verslagen van de vergaderingen werden snel gepubliceerd op de website van het Participatiehuis

Hindernissen

- Nieuw en complex concept voor de burger dat mobilisatie ingewikkeld maakt
- Weinig zichtbaar resultaat op korte termijn
- Lang en omvangrijk proces en hindernissen om de burgers op lange termijn te mobiliseren
- Een groot deel van het plan heeft rechtstreeks betrekking op de administratie => gecompliceerde co-constructie met de bewoners

[Link naar de website van het Participatiehuis](#) / [Link naar de website van de gemeente](#)

Tools => [World café](#), storytelling, tentoonstellingen

[Een ander voorbeeld](#)

Overleg

Niveau dat de besluitvorming door de plaatselijke autoriteiten vergemakkelijkt dankzij de dialoog tussen de actoren van het project.

Het confronteren van meningen, uitwisselen van ideeën, verduidelijken van de standpunten van de stakeholders over een project via een dialoog tussen allen (burgers, deskundigen, politieke vertegenwoordigers, administratie) teneinde het algemeen belang naar voren te brengen en ervoor te zorgen dat het project door een breed publiek wordt begrepen. De besluitvormers baseren zich op de relevante resultaten en elementen om het project te ontwikkelen en beslissingen te nemen.

Intentie & modus operandi

=> Toelichting geven bij beslissingen binnen een project door de organisatie van een confrontatie van meningen van de stakeholders

=> Het verzamelen van meningen door een georganiseerde dialoog tussen de stakeholders

[Keer terug naar](#)

[Keer terug naar](#)

NIVEAU Overleg

Stadswerkshops in Het Rad, 2009-2012

Dienst

Stedelijke ontwikkeling

Context

In het kader van een Beliris-financiering voor de renovatie van de openbare ruimten van de wijk Het Rad organiseert de gemeente een overlegronde met de bewoners om samen met hen de prioriteiten voor hun wijk vast te stellen.

Contactpersoon

Patrice Demol (dienst Stedelijke ontwikkeling, T: 02 800 07 60)

Hanan Baccouche (dienst Participatie, T: 02 555 22 73)

Sleutels tot succes

- Samenwerking met een extern studiebureau, gespecialiseerd in participatie, om de overlegronde te organiseren (Periferia)
- Een project op lange termijn (19 vergaderingen gespreid over 3 jaar) dat het mogelijk maakt het vertrouwen van de inwoners van de wijk te winnen en diepgaand met hen samen te werken
- Talrijke uitwisselingen tussen de administratie en de inwoners; de aanwezigheid van politieke vertegenwoordigers en vertegenwoordigers van de gemeentediensten tijdens de ontmoetingen met de inwoners
- Ontmoetingen georganiseerd in het hart van de betrokken wijk
- Typische wijk (tuinwijk) met een sterk saamhorigheidsgevoel, wat de mobilisatie vergemakkelijkte
- Inrichting getest op ware grootte om de ideeën van de bewoners uit te proberen

Hindernissen

- Moeilijke start van het proces vanwege het sterke wantrouwen van de inwoners na eerdere slecht uitgevoerde processen
- Het nam veel tijd in beslag om iedereen collectief te laten nadenken over de herinrichting van de openbare ruimte, want iedereen denkt eerst aan zijn eigen stoep, zijn straat...

Tools => wandeldiagnose, werken op kaarten, levensechte tests, ...

Overleg

Niveau dat de besluitvorming door de plaatselijke autoriteiten vergemakkelijkt dankzij de dialoog tussen de actoren van het project.

Het confronteren van meningen, uitwisselen van ideeën, verduidelijken van de standpunten van de stakeholders over een project via een dialoog tussen allen (burgers, deskundigen, politieke vertegenwoordigers, administratie) teneinde het algemeen belang naar voren te brengen en ervoor te zorgen dat het project door een breed publiek wordt begrepen. De besluitvormers baseren zich op de relevante resultaten en elementen om het project te ontwikkelen en beslissingen te nemen.

Intentie & modus operandi

- ⇒ Toelichting geven bij beslissingen binnen een project door de organisatie van een confrontatie van meningen van de stakeholders
- ⇒ Het verzamelen van meningen door een georganiseerde dialoog tussen de stakeholders

[Keer terug naar](#)

[Keer terug naar](#)

NIVEAU Partnerschap

Participatief Budget – Duurzaam Wijkcontract (DWC) Peterbos, 2019-2024

Dienst

Stadsrenovatie

Context

Workshop om het reglement op te stellen voor de projectoproep « Participatief budget ».

Co-productie: prioriteiten voor de wijk, wie selecteert de projecten en hoe.

Validering door de deelnemers: administratieve en financiële procedures. De bewoners nemen deel aan en stemmen op de projectselectievergadering.

Contactpersoon

Maria Christodoulou (dienst Stadsrenovatie, T: 0498 58 88 50)

Aline Goethals (dienst Stadsrenovatie, T: 02 558 09 30)

Sleutels tot succes

- Aanstelling van een studiebureau om het proces van het participatief budget en de mix van deelnemers te begeleiden: gemeente, verenigingen, inwoners,...
- Animatie verzorgd door het studiebureau, d.w.z. een neutrale partij
- Het participatief budget is een instrument om de ideeën en projecten van de inwoners te horen en ondersteunen. Het maakt het mogelijk om ruimte voor discussie te scheppen en de inwoners te helpen zich te organiseren en te structureren.

Hindernissen

- Brede mobilisatie van de inwoners
- Wijk die niet bekend is met dit soort processen
- Weinig tijd, slechts één workshop om een reglement uit te werken

[Link naar het DWC Peterbos](#)

[Een ander voorbeeld](#)

Partnerschap

Niveau dat toelaat de bevoegdheid over het initiëren, beslissen en/of uitvoeren van een project te verdelen tussen lokale autoriteiten en partners.

Het nauw samenwerken met de stakeholders (burgers, verenigingen, gemeentelijke diensten, enz.) van een project vanaf de ontwikkeling tot de uitvoering ervan (kader, doelstelling, concrete acties, enz.)

Intentie & modus operandi

- ⇒ Samenwerking organiseren tussen de stakeholders van een project, zodat ze de uitvoering en de beslissingen rond dit project kunnen delen
- ⇒ Organisatieproces met rechtstreekse bijdrage

[Keer terug naar](#)

[Keer terug naar](#)

NIVEAU Partnerschap

Participatief Budget (PB) – Duurzaam Wijkcontract (DWC) Biestebroek,

2015-2020

Dienst

Participatie

Context

De dienst Participatie nam het initiatief voor het PB Biestebroek, en zorgde in samenspraak voor een jaarlijks beschikbaar bedrag uit het DWC Biestebroek. Alle beslissingen over dit budget worden gezamenlijk genomen door de bewoners en actoren van de wijk en de instellingen. De uitwerking van het reglement gebeurt met de bewoners en de actoren op het terrein en wordt elk jaar herzien.

Contactpersoon

Hanan Baccouche (dienst Participatie, T: 02 555 22 73)

Sleutels tot succes

- De thema's die in het reglement zijn opgenomen, zijn door de inwoners zelf aangegeven en het PB stelt de burgers in staat om er gedeeltelijk en op originele wijze op te reageren
- Het is een evolutief proces door het updaten van het reglement, wat de integratie van nieuwe verzoeken en suggesties van de burgers mogelijk maakt (begroting, selectiecomité, thema...)
- Het creëren van banden tussen bewoners met verschillende achtergronden is een echt sterk punt dat na vier jaar opvalt
- De burgers bij de besluitvorming betrekken en uitleggen hoe een administratie werkt

Hindernissen

- De grootste moeilijkheid is om de inwoners tijdig te mobiliseren
- We hebben gemerkt dat na vier jaar van het PB de uitgevoerde projecten niet voldoende zichtbaar zijn in de wijk
- De uitvoeringstermijn van de projecten is te kort tussen de ontvangst van het budget en de realisatie
- Het project is gericht op alle inwoners, maar we hebben problemen om jongeren bij het project te betrekken als projectdragers en niet als consumenten

[Link naar de website van het participatiehuis](#)

Partnerschap

Niveau dat toelaat de bevoegdheid over het initiëren, beslissen en/of uitvoeren van een project te verdelen tussen lokale autoriteiten en partners.

Het nauw samenwerken met de stakeholders (burgers, verenigingen, gemeentelijke diensten, enz.) van een project vanaf de ontwikkeling tot de uitvoering ervan (kader, doelstelling, concrete acties, enz.)

Intentie & modus operandi

- ⇒ Samenwerking organiseren tussen de stakeholders van een project, zodat ze de uitvoering en de beslissingen rond dit project kunnen delen
- ⇒ Organisatieproces met rechtstreekse bijdrage

[Keer terug naar](#)

[Keer terug naar](#)

NIVEAU Delegatie

Repair Café, 2017-bezig

Dienst

Participatie

Context

De gemeente stelt een behoefte vast, mobiliseert burgers en delegeert aan hen de oprichting en het beheer van een Repair Café. Zij biedt de groep ondersteuning, zodat het project in de beste omstandigheden van start kan gaan, waarna de groep het avontuur alleen voortzet.

Contactpersoon

Hanan Baccouche (dienst Participatie, T: 02 555 22 73)

Sleutels tot succes

- Gekend thema, een trendy thema
- Het project is gebaseerd op een reële wens van de deelnemers (anders zou het zijn stopgezet)
- De burgers zijn de projectdragers: ze doen er mee wat zij willen
- Vertrouwensrelatie tussen de gemeente en betrokken burgers
- De begeleiding van de dienst Participatie heeft de groep sterker gemaakt om het project op te starten

Hindernissen

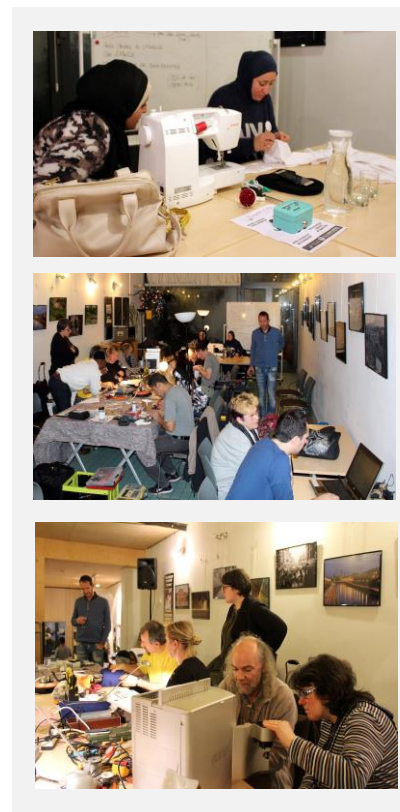
- De overgang van de groep naar volledige autonomie: angst om er niet uit te komen, moeilijkheid om de taken die door de dienst Participatie gedragen werden onder de vrijwilligers te verdelen
- Moeilijkheid om een volledig vrijwillig project in de loop van de tijd in stand te houden

[Link naar het Repair Café Anderlecht](#)

Meer voorbeelden ▾

Delegatie

Niveau dat aan burgers een deel toevertrouwt van de bevoegdheid om initiatief te nemen, te beslissen en/of te organiseren en dit in het kader van een project door hun de nodige steun en middelen te bezorgen.

Het organiseren van een delegatieproces binnen een welomschreven kader waarin de burger beslissingen neemt en het project beheert.

De burger en de plaatselijke autoriteiten zijn medeverantwoordelijk op hun eigen niveau.

Intentie & modus operandi

- ⇒ Het geheel of gedeeltelijk delegeren van een project aan burgers
- ⇒ De gehele of gedeeltelijke overdracht van de handelingsbevoegdheid van de burger in een project

[Keer terug naar](#)

[Keer terug naar](#)

NIVEAU Delegatie

James Ensor – Moestuin, 2013 – bezig

Dienst

Stadsrenovatie

Context

In het kader van een wijkcontract zet de gemeente samen met de wijkbewoners op een van haar percelen een collectief moestuinproject op. Na het wijkcontract blijft de groep bewoners de moestuin zelfstandig beheren, in het kader van een overeenkomst of een contract met de gemeente, die verplicht is toezicht te houden op de activiteiten die op haar eigendom plaatsvinden.

Contactpersoon

Christophe Bourgois (dienst Duurzame ontwikkeling, T: 02 800 07 47)

Sleutels tot succes

- Het wijkcontract voorziet in een budget voor de inrichting van het terrein en maakt het mogelijk een deeltijdse persoon aan te werven om het project te beheren
- De moestuin is ontworpen en aangelegd met de bewoners

Hindernissen

- Moeilijkheid om een volledig vrijwillig project duurzaam in stand te houden
- Vandalisme en bezettingen van het terrein bezorgen de groep bij momenten kopzorgen

[Een ander voorbeeld](#)

Delegatie

Niveau dat aan burgers een deel toevertrouwt van de bevoegdheid om initiatief te nemen, te beslissen en/of te organiseren en dit in het kader van een project door hun de nodige steun en middelen te bezorgen.

Het organiseren van een delegatieproces binnen een welomschreven kader waarin de burger beslissingen neemt en het project beheert.

De burger en de plaatselijke autoriteiten zijn medeverantwoordelijk op hun eigen niveau.

Intentie & modus operandi

- ⇒ Het geheel of gedeeltelijk delegeren van een project aan burgers
- ⇒ De gehele of gedeeltelijke overdracht van de handlingsbevoegdheid van de burger in een project

[Keer terug naar](#)

[Keer terug naar](#)

NIVEAU Delegatie

Projectoproep voor burgers, 2006 - bezig

Dienst

Participatie

Context

De dienst Participatie vraagt jaarlijks een budget om projectoproepen op te starten.

Contactpersoon

Hanan Baccouche (dienst Participatie, T: 02 555 22 73)

Sleutels tot succes

- Beschikbaar budget ter ondersteuning van burgerinitiatieven geleid door groepen bewoners, wijkcomités of verenigingen
- Diversiteit van de projecten die betrekking hebben op verschillende thema's (duurzame ontwikkeling, burgerschap, culturele en artistieke projecten, ...) en dit over de hele gemeente
- Zichtbaarheid van de projecten in de hele gemeente
- Samenwerking van de verschillende technische diensten van de gemeente
- Tijdens de juryavond ontmoeten de juryleden (deskundigen op het gebied van burgerparticipatie) de projectdragers en ontstaat er een synergie tussen de projectdragers

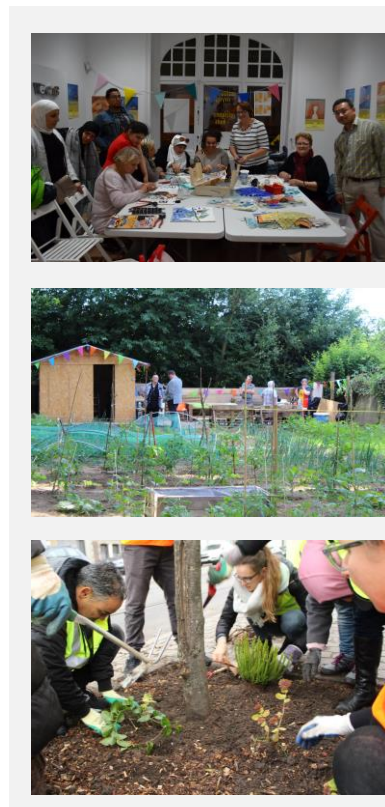
Hindernissen

- Het beschikbare budget is zeer laag in verhouding tot het aantal ingediende aanvragen = daarom soms moeilijke selectie
- De uitvoeringstermijnen zijn soms te kort
- Projectdragers moeten zich houden aan de jaarlijkse begroting (idealiter zouden zij meer dan een jaar de tijd moeten krijgen om hun project uit te voeren en de subsidie te besteden)
- De subsidie laat het niet toe om prestaties te financieren

[Link naar de website van het Participatiehuis](#)

Delegatie

Niveau dat aan burgers een deel toevertrouwt van de bevoegdheid om initiatief te nemen, te beslissen en/of te organiseren en dit in het kader van een project door hun de nodige steun en middelen te bezorgen.

Het organiseren van een delegatieproces binnen een welomschreven kader waarin de burger beslissingen neemt en het project beheert.

De burger en de plaatselijke autoriteiten zijn medeverantwoordelijk op hun eigen niveau.

Intentie & modus operandi

- ⇒ Het geheel of gedeeltelijk delegeren van een project aan burgers
- ⇒ De gehele of gedeeltelijke overdracht van de handlungsbevoegdheid van de burger in een project

[Keer terug naar](#)

[Keer terug naar](#)

